

Jaarverslag van het Fries Scheepvaart Museum 2015

Inleiding

Het jaar 2015 was een topjaar. Er kwamen maar liefst 33.006 bezoekers naar het museum, bijna net zoveel in 2012, toen heel veel mensen naar het museum kwamen omdat ze benieuwd waren naar de resultaten van de grote renovatie. Hoewel fluctuaties in bezoekersaantallen nooit met zekerheid te verklaren zijn, denken we dat de vele activiteiten die in 2015 werden ontplooid, hebben bijgedragen aan de toename van de belangstelling. Grote publiekstrekkingen waren de kindertentoonstelling De Draaikolk, de stoomboot Maarten, die in oktober lag afgemeerd bij het museum en de kerstdecoraties in de stijlkamers.

Personeel

In de personele sfeer waren er geen structurele wijzigingen.

Op 31 december 2015 was de personeelsbezetting als volgt:

Bettie Boersma-Dijkstra (balie en administratief werk)

Freerk Bokma (conciërge, onderhoudswerk, expositiebouw, collectiebehoud)

Alet Doornbos (balie en administratief werk)

Grytsje Feitsma (organisatie van groepsontvangsten en coördinatie vrijwilligerswerk)

Jelle Koenen (collectieregistratie en samenstellen van tentoonstellingen)

Joke Leeverink-Boersma (huishoudelijk werk, balie en groepsontvangsten)

Thea van Niejenhuis (balie en administratief werk)

Anke Roorda (educatie)

Meindert Seffinga (directie)

Aaltje Sprik-Dijkstra (balie, financiële administratie en museumwinkel)

Jeannette Tigchelaar (collectie- en bibliotheekregistratie en onderzoeksbegeleiding)

Merijn van Veen (educatie)

Nynke Wiersma-Hansma (huishoudelijk werk en vervanging baliewerk)

In de zomer was stagiaire Eva Dijkstra werkzaam aan de balie en in het najaar waren Denise Weening en Eva van Kalsbeek actief bij de afdeling educatie.

Vrijwilligers

In een jaar waarin er, nog meer dan in andere jaren, allerlei activiteiten werden ontplooid, trekken we eens te meer de conclusie dat we dit nooit zouden kunnen doen zonder vrijwilligers. Nooit doen we tevergeefs een beroep op hun inzet. Het enthousiasme is hartverwarmend. Bij groepsontvangsten zijn drie vrijwilligersgroepen actief: de cateringdames, de rondleiders en de stadsgidsen. Het E-team, dat actief is in het Kindermuseum, werd dit jaar extra vaak ingezet bij de kindertentoonstelling De Draaikolk. Maar liefst 66 werden vrijwilligers bij toerbeurt ingeroosterd als suppoost of als balievrijwilliger. Minder zichtbaar, maar niet minder belangrijk zijn de vrijwilligers die achter de schermen hun werk doen. Dat varieert van PR en sociale media tot archief werk, van modelbouw tot koperpoetsen, van tuinwerk tot bloemschikken. En ook de onbezoldigde bestuursleden verrichten hun belangrijke taak als vrijwilliger. Toen wij op 20 november het boek "Schepen, schaatsen en schilderijen" presenteerden aan cultuurgedeputeerde mevrouw Sietske Poepjes, hadden we ook onze vrijwilligers uitgenodigd hierbij aanwezig te

zijn. Maar liefst 146 uitnodigingen zijn toen de deur uitgegaan. Wij voelen ons zeer gesteund door deze warme kring van mensen rondom het museum.

Collectie

Tachtig aanwinsten werden in 2015 toegevoegd aan de collectie. De mooiste en belangrijkste worden beschreven in een apart hoofdstuk in dit jaarboek. De collectieregistratie wordt bijgehouden door Jelle Koenen. Nieuwe aanwinsten werden gefotografeerd door Freerk Bokma. Vrijwilligers zorgden voor het onderhoud aan de scheepsmodellen en het schoonmaken van voorwerpen. Jelle Koenen, Freerk Bokma en de vrijwilligers hebben het in 2015 bijzonder druk gehad met de voorbereidingen van de verhuizing van de depotcollectie naar het nieuwe Kolleksjesintrum Fryslân in Leeuwarden. Zowel de depots bij een verhuisbedrijf in Leeuwarden als de depots op de zolders van het museum zullen in 2016 worden ontruimd. Voorwerpen zijn schoongemaakt, ingepakt en gelabeld met barcode. Duizenden tekeningen, gravures, kaarten en bouwtekeningen zijn eveneens opnieuw ingepakt, gelabeld en verhuisklaar gemaakt. Nooit eerder zijn er zoveel voorwerpen verplaatst. Jelle Koenen bewaakt de voortgang en de planning van dit gigantische project.

Voor tentoonstellingen in andere musea werden uit onze collectie 34 voorwerpen in bruikleen afgestaan aan: het Zuiderzeemuseum in Enkhuizen, Museum Hindeloopen, Museum Dokkum en Tresoar.

Tentoonstellingen

Vier tentoonstellingen werden er georganiseerd.

- De Draaikolk (18 januari tot 14 juni)
- TUIG ! (5 juli tot 13 september)
- Blik & Co (26 september – 14 november 2015)
- De zeeschilders Peter Sterkenburg en Cornelis de Vries (28 november 2015 - tot 17 januari 2016)

De expositie De Draaikolk kwam tot stand als aftrap van het meerjarige onderwijsprogramma Woelend Water. De expositieruimte onderging een ware metamorfose. Onze expositiebouwer Freerk Bokma, de mannen van Galama Interieurbouw, ontwerpster Dorine van de Beukel en kunstschilder Gerrit Terpstra creëerden een grote draaikolk. Lopend door een immense spiraal van 36 meter lang, kwamen de kinderen onderweg in het schemerdonker van alles en nog wat tegen: scheepsmodellen, onderdelen van schepen, zeedieren et cetera. Zo leerden ze over de gevaren van de zee, vroeger en nu. Maar voor ze in de draaikolk werden meegezogen, moesten ze eerst een hoge dijk over en een stuk “waden” door de zee. Nadat het kinderen gelukt was weer veilig uit de draaikolk te kruipen, leerden ze in de binnenkant van de dijk over hoe ons land wordt beschermd tegen de gevaren van het woeste water. De expositie was een groot succes. Vele honderden kinderen hebben de spannende tocht gemaakt. Ook tijdens de voorjaarsvakantie was de draaikolk een succesnummer.

Tijdens de zomer was de expositie TUIG! te zien. Aanleiding was Sail Amsterdam, waar veel bezoekers zich vergapen aan de wirwar van touwen en lijnen van oude zeeschepen. Op een interactieve manier werd in de tentoonstelling uitleg gegeven over hoe al die verschillende touwen werden gebruikt. Dat blokken (katrollen) het hijsen van zeilen en vracht vergemakkelijken werd uitgelegd met een installatie waarbij je jezelf omhoog kon hijsen.

Tallose kinderen, maar ook veel volwassenen, hebben die uitgeprobeerd. Ook de hedendaagse zeilvaart kwam aan bod. Op zeiljachten van nu zijn hennep en katoen vervangen door nylon, dacron, koolstof en kevlar.

Zeer kleurrijk was de tentoonstelling Blik & Co over speelgoedscheepjes van blik, waarin de collectie van de Sneker verzamelaar Louis Diekstra centraal stond. Zijn vloot werd aangevuld met scheepjes uit museale collecties. De scheepjes waren niet alleen prachtig om te zien, maar boden ook een verrassende kijk op het verleden, variërend van afschrikwekkende vliegdekschepen uit de tijd van de Koude Oorlog tot een vredelievend bootje met de Beatles aan boord.

Twee maritieme schilders stonden centraal in de dubbeltentoonstelling die in november werd geopend. In het Friese dorp Zurich was de schepenschilder Peter Sterkenburg (1955-2000) actief. Zijn schilderijen doen denken aan monumentale zeestukken uit de 17de en 18de eeuw. Soms beeldde hij oude schepen af, maar ook de moderne scheepvaart werd door Sterkenburg vastgelegd op zijn schilderijen. Zijn werk werd internationaal, vooral in Aziatische landen, hoog gewaardeerd. Cornelis de Vries schilderde vooral grote schepen als cruiseschepen, windjammers en marineschepen. Hij is daarbij zo precies, dat hij het liefst van te voren de bouwtekeningen bestudeert, om geen detail te missen.

De expositie De Draaikolk werd samengesteld door de beide educatoren Anke Roorda en Merijn van Veen. Jelle Koenen stelde de drie andere exposities samen. Freerk Bokma was actief bij het bouwen en inrichten van de tentoonstellingen. De vitrinewand die hij ontwierp voor de expositie van de blikken scheepjes was een ware "eyecatcher".

Website

De vernieuwde website werd ook in 2015 actueel gehouden en aangevuld door Jeannette Tigchelaar. De Google-koppelingen, die bij de update van 2014 abusievelijk verloren gingen, zijn in 2015 grotendeels hersteld door een her-indexering. De databases van de collectie en de bibliotheek werden regelmatig ververs. Een nieuwe feature is dat ons museum ook via Google Streetview bezichtigd kan worden. Door middel van panoramische foto's kan een virtuele wandeling door het museum gemaakt worden.

Educatie

De familietentoonstelling De Draaikolk (zie tentoonstellingen) en het programma rondom de stoomboot Maarten zorgden ervoor dat er in 2015 maar liefst 4.007 kinderen in schoolverband naar het museum kwamen. Een stijging met 41% ten opzichte van het jaar daarvoor. Al deze groepen werden begeleid door de educatoren Anke Roorda en Merijn van Veen en door de vrijwilligers van het E-team. Bij de expositie hoorde een onderwijsprogramma, dat aansluit bij de kerndoelen van het primair onderwijs. Voor ieder niveau was er een eigen werkboek. De onderwijskundige kwaliteit is zo goed dat het beschouwd kan worden als lesstof-vervangend. Dat werd nog eens onderstreept toen het project De Draaikolk in het najaar werd uitgeroepen tot het beste erfgoededucatie project van Friesland. Wij zijn bijzonder trots op deze prijs. Het onderwijsveld en de collega-educatoren van erfgoedinstellingen onderstrepen hiermee de hoge kwaliteit van ons onderwijsprogramma. Een compliment aan onze educatoren en de vrijwilligers van het E-team is daarom zeker op zijn plaats. De Draaikolk krijgt een vervolg in de meerjarige onderwijsmethode Woest Water, waar in de tweede helft van het jaar hard aan is gewerkt. In het najaar stonden de educatieve activiteiten in het teken van de stoomvaart. Dat de kinderen na hun leerzame tocht door het museum ook een kijkje konden nemen in de

machinekamer van een echte stoomboot, droeg bij aan het succes. De vrijwilligers van het E-team en van de stoomboot Maarten, die in de maand oktober lag afgemeerd bij het museum, hebben veel overuren gedraaid.

Ook in de schoolvakanties was het weer een drukte van belang. In de voorjaarsvakantie kwamen er honderden kinderen voor de Draaikolk en in de herfstvakantie was het een komen en gaan op en rond de stoomboot Maarten, die aan de Bothniakade lag.

Publicaties en onderzoek

Omdat bij de museumbalie veel vraag was naar een soort catalogus, hebben we in het verslagjaar gewerkt aan een boek, waarin de verhalen bij 64 belangrijke voorwerpen worden verteld. Hoewel er waardevolle stukken tot onze collectie behoren, zijn wij meer een verhalenmuseum dan een topstukkenmuseum. Vandaar dat de verhalen centraal staan in het boek "Schepen, schaatsen en schilderijen" dat in samenwerking met uitgeverij Bornmeer werd gepubliceerd. De verhalen zijn op toegankelijke en journalistieke wijze geschreven door vrijwilliger Alice Booij en door de collega's Jeannette Tigchelaar, Jelle Koenen en Meindert Seffinga. Lezingen over de historie van de Friese scheepvaart werden door mij gehouden in het Hannemahuis te Harlingen, het Historisch Centrum Leeuwarden en twee maal in ons eigen museum.

Jelle Koenen verrichtte onderzoek voor het samenstellen van de tentoonstellingen en de registratie van de nieuwe aanwinsten. Jeannette Tigchelaar deed onderzoek ten behoeve van de inventarisatie van foto's en archieven. In 2015 bezochten 149 personen de leeszaal. Ze werden bij hun onderzoek in onze archieven en bibliotheek begeleid door Jeannette Tigchelaar. Zij beantwoordde ook 777 mails met vragen over onze collecties.

Bibliotheek, archief en fotocollectie

De bibliotheek groeide in 2015 met 133 titels. Deze titels en 94 titels van tijdschriftartikelen werden door Jeannette Tigchelaar toegevoegd aan de bibliotheekcatalogus. Schenkingen voor de bibliotheek werden verkregen van: M.M. Bolhoven (Bolsward), Uitgeverij Bornmeer (Gorredijk), F. Boschma (IJlst), H.A. Bouma (Uitwellingerga), Philip Bray (Ludham), Ron Couwenhoven (Zaandam), Paul van Daalen (Sloten), N. Dijkstra (Groningen), mevrouw D. Eringa (Sneek), Forte Uitgevers (Baarn), K.F. Gildemacher (Joure), Stichting de Grote Zuidwesthoek (Heeg), Historisch Centrum Leeuwarden, Historysk Wurkferbân Bakhuzen, Murns en Riis, Dirk Huizinga (Drachten), Jelle Koenen (Leeuwarden), N. Mulder (Lelystad), mevrouw J. Oud (Oosterzee), IJclub Oudkerk (Aldtsjerk), S. Parma (Hilversum), Familie Poiesz (Sneek), T.M. Posthumus (Joure), Jos Pronk Amstelveen), G. Snijder (Alphen aan den Rijn / Leeuwarden), mevrouw E. Spits (Amsterdam), Stichting Stamboek Ronde en Platbodemjachten, J. Tabak (IJlst), mevrouw A. Tjalsma-Hoekstra (Sneek), F. van der Velde (Folsgare), E.J. Vinkhuizen (Amersfoort), H. de Vries (Akkrum), Rondvaartbedrijf M. van der Werf (Sneek), De erven J. Wiersma (Leeuwarden), Uitgeverij Wijdemeer (Leeuwarden), Ane G. Witteveen (Lauwersoog), Broer de Wolff (Woudsend), Zuiderzeemuseum (Enkhuizen).

Jeannette Tigchelaar inventariseerde de in 2015 binnengekomen aanvullingen op de archieven van het Stamboek Ronde en Platbodemjachten en op het persoonlijk archief van mevrouw T. Pollema-Tromp. Voorts verwerkte zij eerdere aanvullingen op het Stamboekarchief (scheepsgegevens) en de aanvullingen op het archief van scheepswerf Bodewes te Franeker. Ook ordende zij de onderzoeksgegevens van W.F. Broos over scheepsontwerper F.N. van Loon.

De fotocollectie groeide met 952 foto's. Ze werden geregistreerd door Jeannette Tigchelaar. Zij bewerkte daarnaast ook de bestaande registratie van 4.021 foto's.

Een grote collectie prentbriefkaarten van Nijland werd in maart 2015 geschonken door Sytse ten Hoeve. Een andere omvangrijke collectie fotomateriaal kwam van fotograaf Wim Obbema uit Sneek. Hij schonk zeer oude prentbriefkaarten en glasdia's met opnames die in Sneek zijn gemaakt. Andere aanwinsten kwamen van: E. Becker (Jork-Duitsland), H. Bosma (Sneek), H.A. Bouma (Uitwellingerga), G. ten Cate (Zuidlaren), P. Dijkstra (Joure) A. Everhardus (Steenwijk), S. Fennema (Sondel), K.F. Gildemachter (Joure), G. Groenhof (Sneek), A.J. Herkelman (Immenstad am Bodensee), Pieter Klanke, J. Koenen (Leeuwarden), F. Posthuma (Oudega SWF), J. Schellekens (Israël), S. Sytema (Grou), P. Tichelaar (Makkum), G. van der Veer (Drachten), F. van der Velde (Folsgare), Vereniging Historisch Sneek, E.J. Vinkhuizen (Amersfoort), W. Visser (Hoek van Holland), Erven J. Wiersma, M. de Wit en A. Zijlstra (IJlst).

Lezingen en ontvangsten

De Vereniging Fries Scheepvaart Museum organiseerde vijf lezingen.

- 21 januari Jelmer Kuipers over de bouw van ijzeren skûtsjes op Friese werven
- 18 februari Josje Hofland over haar werk als jurylid bij internationale zeilwedstrijden.
- 25 maart Jeroen van der Vliet over de scheepsmodellen van het Rijksmuseum
- 28 oktober Ihno Dragt over de Admiraliteit in Dokkum
- 25 november Lourens Touwen over historisch onderzoek naar varende erfgoed

Ook andere partijen organiseerden lezingen of seminars in onze Geheerzaal.

Excursie

De jaarlijkse excursie voor leden van de Vereniging Fries Scheepvaart Museum ging dit jaar naar Texel en Makkum. Op Texel werd museum Kaap Skil bezocht en in Makkum werden de deelnemers ontvangen bij de Koninklijke Scheepswerf De Vries. De rondleiding door het bedrijf en de bezichtiging van een jacht in aanbouw maakte veel indruk. Wederom was de belangstelling voor de excursie vele malen groter dan de capaciteit van de bus. De reiscommissie is naarstig op zoek naar een oplossing, want er niets vervelender dan belangstellende leden te moeten teleurstellen.

Marketing en PR

Het budget voor advertenties en andere vormen van betaalde marketing is beperkt. In toeristische magazines konden enkele advertenties geplaatst worden. Tijdens de voorjaarsvakantie hebben we TV-spots ingekocht voor de activiteiten rondom de expositie De Draaikolk. De meeste aandacht in de media genereren we door free publicity. Tentoonstellingen en andere activiteiten zijn dikwijls aanleiding voor het zoeken van contact met de media. Tijdens Sail 2015 besteedde De Telegraaf aandacht aan de tentoonstelling TUIG!. En ook de exposities over blikken scheepjes en de twee maritieme schilders konden rekenen op veel aandacht in de pers. In oktober was er veel aandacht voor de stoomboot Maarten. Journalisten bezochten ook de workshops over kerstversiering en damast en schreven er uitvoerig over. Vrijwilliger Alice Booij leidt alles in goede banen. Zij zorgt ook voor een constante stroom informatie via de sociale media (facebook en twitter). Het aantal volgers groeide enorm. Wanneer onze berichten gedeeld worden via de facebookgroep "Sneek su het ut weest" van Peter van Egmond, dan komt ons nieuws bij honderden mensen terecht. Via de eigen nieuwsbrief (op papier en digitaal) bedienen we onze eigen achterban

van 1250 leden en circa 250 andere belangstellenden. Ook bij toeristische beurzen (bijvoorbeeld die in Kalkar) en bij UITmarkten (Sneek en Leeuwarden) ontbrak ons museum niet.

Vereniging en twee stichtingen

Het museum is in 1938 opgericht door de Vereniging Fries Scheepvaart Museum. Sinds 1976 wordt het museum geëxploiteerd door de Stichting Fries Scheepvaart Museum. De vereniging ondersteunt het museum door het beschikbaar stellen van menskracht en financiën en door het beheer van de museumgebouwen, die allemaal eigendom zijn van de vereniging. Sinds 1986 behartigt de Stichting Museum de Fryske Winter de zaken die te maken hebben met de collecties in de IJzaal.

Stichting Fries Scheepvaart Museum

De samenstelling van het bestuur was per 1 januari 2015 als volgt: P. Schulting (voorzitter), mevrouw S.N. Paauwe (secretaris), mevrouw D. Eringa-Berghuis (penningmeester), J. Folkerts en L. Touwen. Het bestuur wordt bijgestaan door vier adviseurs: de drie leden van het dagelijks bestuur van de Vereniging Fries Scheepvaart Museum en de directeur van het museum. Het bestuur van de stichting vergaderde op 17 februari, 12 mei, 9 september en 1 december. In de vergaderingen is ondermeer gesproken over de huisvesting van de VVV in de hal van het museum, over het werven van sponsors, over een budget voor opleidingen voor personeel en over de positionering van het museum. Ook zijn er in nauw overleg met het bestuur van de vereniging besprekingen gevoerd over de totstandkoming van de huurprijs en over de wederzijdse bestuurlijke vertegenwoordiging.

Vereniging Fries Scheepvaart Museum

De samenstelling van het bestuur was per 1 januari 2014 als volgt: O.C.A.M. Brenninkmeijer (voorzitter), B. Oppewal (secretaris), J.D. Pruijboom (penningmeester), M.M. Bolhoven, A.F.J. Dinkelberg, F.R.J. van Drooge, mevrouw S.N. Paauwe, P. Schulting en mevrouw M.S. Taselaar. In het voorjaar trad de heer Schulting af. In deze vacature benoemde de algemene ledenvergadering de heer C.A. Burghgraef. Hij werd door het bestuur aangewezen als penningmeester. Het bestuur vergaderde op 2 februari, 23 maart, 21 september en 23 november. In kleiner verband overlegden groepjes bestuursleden over diverse zaken, deels ter voorbereiding van bestuursvergaderingen, deels ter voorbereiding van de ledenreis. De leden van het dagelijks bestuur woonden als adviseur de vergadering van het bestuur van de Stichting Fries Scheepvaart Museum bij.

Enkele belangrijke onderwerpen die in de bestuursvergaderingen aan de orde kwamen:

- De huurovereenkomst tussen vereniging en stichting
- De ambitie van het bestuur met betrekking tot leden- en sponsorwerving
- De vertegenwoordiging van het verenigingsbestuur in het bestuur van de stichting
- Het proces van betalingen door de vereniging vanuit het oogpunt de mogelijkheden voor fraude zoveel mogelijk te beperken.
- De beleggingsstrategie voor de gereserveerde gelden van de vereniging.
- Financiële ondersteuning van het museum voor een aantal specifieke projecten. Het ging hier om bijdragen voor de educatieve projecten De Draaikolk en Op Stoom, voor de aankoop van het schilderij "Starterseiland" op het Sneekermeer van Johan Dijkstra en voor het boek "Schepen, schaatsen en schilderijen".

Het ledental van de vereniging daalde van 1290 naar 1247. Het is verheugend dat tegenover uitschrijvingen ook weer nieuwe leden konden worden genoteerd. Het bestuur neemt zich voor in 2016 met een gerichte aanpak van de ledenwerving te komen. De algemene ledenvergadering werd gehouden op 29 april. Het jaarverslag en het financiële verslag worden openbaar gemaakt op de website van het museum.

Vertegenwoordiging Vereniging Fries Scheepvaart Museum

De bestuursleden de heer P. Schulting en mevrouw S.N. Paauwe vertegenwoordigen de vereniging in het bestuur van de Stichting Fries Scheepvaart Museum; zij zijn daar respectievelijk voorzitter en secretaris. Het bestuurslid mevrouw M.S. Taselaar is vertegenwoordiger van de vereniging in het bestuur van de Stichting Museum De Fryske Winter. De leden van het dagelijks bestuur van onze vereniging vormen tevens het bestuur van de Stichting Monumenten Kleinzand, juridisch eigenaar van de panden Kleinzand 18, 20 en 22/24. De heer Olav Loeber uit Maarsbergen vertegenwoordigt de vereniging in het bestuur van de Stichting Stamboek Ronde en Platbodempjachten. De directeur vertegenwoordigt de vereniging in het bestuur van de Stichting De Grote Zuidwesthoek.

Stichting Museum de Fryske Winter

Het bestuur van Stichting Museum de Fryske Winter vergaderde tweemaal: op 2 maart en 3 oktober 2015. De samenstelling van het bestuur is in het verslagjaar niet gewijzigd. Op 31 december 2015 werd het bestuur gevormd door: ir. W. Wijnja (voorzitter), H. Bijlsma (secretaris), W.Th. Zandstra (penningmeester), E.N. Bleeker, drs. Joh. Lolkama, J. Oostenbrug, mevrouw K. Seinstra, mevrouw M. Taselaar, mevrouw S. Tigchelaar, P.S. Venema, Joh. de Vries, W. Wieling, M.J. Seffinga (adviseur). In de vergaderingen is onder andere gesproken over een nieuwe multimediapresentatie in de IJzaal en over de vraag hoe het werk van de stichting meer onder de aandacht kan worden gebracht, met name bij de jongere generaties.

De jaarlijkse donateurs- en ontmoetingsavond, waarvoor ook altijd de besturen van alle Friese ijsclubs én de ijswegencentrales worden uitgenodigd, vond plaats op 26 januari 2015. Door de beide directeuren van Thialf in Heerenveen en de Elfstedenhal in Leeuwarden werd verteld over de verbouw en nieuwbouw van beide ijshallen. Tijdens de avond bleek dat zij elkaar niet beschouwen als concurrenten. Ze zoeken juist samenwerking, bijvoorbeeld op het gebied van schoolschaatsen. De avond werd door ruim 70 personen bezocht.

Samenwerking

Voor of namens het museum maakte ik deel uit van een aantal besturen en werkgroepen:

- Stichting de Grote Zuidwesthoek
- Stichting Oud Sneek
- Jury voor de Kleine Bouwprijs Sneek van het Siebold Hartkampfonds
- Raad van Advies van het Kolleksjesintrum Fryslân
- Directeurenoverleg Súdwest Fryslân
- Stichting Töintsje Leech te Workum
- Stichting Samenwerking Musea Zuidwest Friesland (secretaris)
- Bestuur Koninklijk Fries Genootschap
- Stichting Duurzaam Vervoer Sneek (elektrische shuttlebussen)

- Adviescommissie Historische Schepen van de Gemeente SWF
- Stichting Interieurs in Friesland

Anke Roorda en Merijn van Veen participeerden in verschillende educatieve samenwerkingsverbanden van musea en andere culturele instellingen.

- Fries Educatief Platform
- Lid Cultuurnetwerk Akte 2
- Lid werkgroep Kultuer Edukaasje mei Kwaliteit
- Werkgroep Kunst- & Cultuurdagen in Sneek
- Stichting Klompkesilen

Bij tal van feestelijkheden en andere bijeenkomsten heb ik het museum vertegenwoordigd. Een paar voorbeelden: opening van de Rembrandt-expositie in het Hannemahuis te Harlingen, jury Zandsculpturenfestival in Sneek, Museumcongres in Leeuwarden en de opening bezoekerscentrum Mar en Klif in Nijemirdum.

Erfenissen en giften

De Vereniging Fries Scheepvaart Museum werd in 2015 opnieuw begunstigd met enkele erfstellingen en giften. Het bestuur is er erg dankbaar voor dat een aantal mensen en organisaties hun betrokkenheid bij het museum op deze wijze tot uitdrukking brengen. Het betreft de hieronder staande bedragen.

Legaat mevrouw G. Veninga	€ 500,00
Erfenis mevrouw J. Brouwer-Melcher (nabetaling)	€ 223,83
P.W. Janssens's Friesche Stichting	€ 2.500,00
Stichting OPA	€ 350,00
HISWA vereniging	€ 100,00
Opbrengst 'schatkist' in hal van museum	€ 332,00

De giften (inclusief schatkist) zijn aan het Aankoopfonds toegevoegd en de erfstellingen aan de algemene reserve.

Gebouwen

Freerk Bokma verzorgt het klein onderhoud aan de gebouwen. Ook zorgt hij voor de controle van de technische installaties (alarmcentrales, verwarming, klimaat, liften en cetera). De gebouwen werden schoongehouden door Nynke Wiersma en Joke Leeverink. Naar aanleiding van de inspecties van de Monumentenwacht zijn in 2015 diverse onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd aan zowel de panden aan het Kleinzand, als het gebouw aan de Hooiblokstraat. Het betrof onder meer onderhoud aan voegwerk, muurankers, daken, kozijnen en schilderwerk. In totaal was het een flinke klus, waarvoor alle panden aan het Kleinzand enige tijd in de steigers stonden. Daardoor viel des te meer op hoe groot het museum is. Voor delen van het werk aan monumentale panden is subsidie verleend door het rijk, de provincie en de gemeente.

Kolleksjesintrum

De provincie stelde ook geld beschikbaar voor de bouw van het Kolleksjesintrum Fryslân. Dit is een depotgebouw voor de vier provinciaal gesubsidieerde musea en Tresoar. Op 13 mei werd de eerste paal geslagen en in december 2015 is het gebouw opgeleverd. Anders dan veel andere depotgebouwen, zijn hier geen grote klimaatinstallaties geïnstalleerd. De

wanden en het dak van het gebouw zijn voorzien van een dikke laag isolatiemateriaal. De dikke vloer is juist niet geïsoleerd en ontleent zo warmte van de aarde in de winter en koelte in de zomer. In Denemarken is dit een beproefd model, dat zeer goed bevalt. Op het dak staan zonnecellen, zodat de energielasten van dit gebouw verwaarloosbaar zijn.

Wat voorts de aandacht trekt, is dat niet ieder museum een eigen afdeling heeft, maar dat de voorwerpen door elkaar worden opgeslagen: schilderijen bij schilderijen, porselein bij porselein, textiel bij textiel et cetera. Zo krijgen we beter zicht op wat we in Fryslân bewaren en waar collecties elkaar overlappen. Zo kunnen we kiezen voor kwaliteit en voorwerpen van mindere kwaliteit afstoten. Dit laatste gebeurt volgens strikte richtlijnen, waarbij zorgvuldig gelet wordt op juridisch eigendom. Ook wordt uitvoerig nagegaan of andere musea belangstelling voor de af te stoten voorwerpen hebben. Voor ons museum is dit niet nieuw. Omdat wij de collectieregistratie via de website openbaar maken, hebben in het verleden al veel musea voorwerpen uit onze collectie overgenomen, omdat ze daar beter tot hun recht komen dan bij ons.

Winkel

De belangstelling voor de museumwinkel was goed. Na een studiedag over museumwinkels is het assortiment en de inrichting van de winkel nog eens goed doorgelicht door Aaltje Sprik en Dina Eringa. Niet alleen de omzet steeg, maar ook de winst.

Bezoekers

De bezoekerscurve, die in ons museum na de verbouwing tamelijk constant was, vertoonde in 2015 een piek, met een stijging van 28.000 naar 33.000 bezoekers. In 2015 waren er veel extra activiteiten. De kindertentoonstelling De Draaikolk, de stoomboot Maarten en het museum in kerstsfeer zorgden ervoor dat er aanzienlijk meer mensen naar het museum kwamen. En hoewel nooit helemaal duidelijk is waarom het ene jaar meer bezoekers oplevert dan het andere jaar, is er nu toch wel een duidelijk verband met de extra activiteiten. Geen verbazingwekkende conclusie en al evenmin een toverformule voor nog meer bezoekers. Want het blijft moeilijk te voorspellen welke activiteiten wel of niet zorgen voor aanwas van de bezoekersstroom. Bovendien vergen activiteiten de nodige inspanningen van personeel en vrijwilligers en moeten we ervoor zorgen dat we geen roofoverval plegen. Gezien het grote enthousiasme en de uitstekende samenwerking tussen personeel en vrijwilligers, hoeven we ons daar momenteel geen zorgen over te maken.

	2015		2014	
0-5 jaar	2.135	6%	1.447	5%
6-18 jaar	2.194	7%	2.379	8%
Volwassenen	8.221	25%	8.406	30%
Groepsbezoeken	2.557	8%	2.271	8%
Vouchers	509	2%	454	2%
Leden	1.528	5%	1.623	6%
Scholen	4.007	12%	2.837	10%
Gratis	2.696	8%	1.938	7%
CKV / CJP	65	0%	59	0%
Museumkaart	9.094	28%	6.671	24%
TOTAAL	33.006	100%	28.085	100%

Groepsbezoeken

Voor ons museum zijn groepsbezoeken zeer belangrijk. In 2015 boekten 150 groepen een bezoek aan ons museum. 110 groepen boekten daarbij consumpties, die werden verzorgd door de cateringgroep. Onze rondleiders hebben 97 groepen begeleid. En de stadsgidsen werden door 91 groepen geboekt. Het zijn allemaal vrijwilligers die deze werkzaamheden verrichten. Joke Leeveink en Grytsje Feitsma organiseren de groepsontvangsten en zorgen dat de juiste vrijwilligers op de juiste tijden klaar staan. Dat ons museum in 2015 door de ANWB werd uitgeroepen tot het meest toegankelijke en meest gastvrije museum van Nederland is niet alleen te danken aan de baliemedewerkers, maar ook aan al deze vrijwilligers die de gastheren en –vrouwen zijn van ons museum en van de stad. De Gehoorzaal wordt niet alleen door ons museum gebruikt, maar wordt ook verhuurd voor ontvangsten van anderen. In 2015 is de zaal 21 maal verhuurd. Bijzondere bijeenkomsten waren de verkoopdag van Tesselschade Arbeid Adelt, de antiekkeuring tijdens de Museumweek, de Burendag, de openingsbijeenkomst van de wereldkampioenschappen in de vaurienklasse en de workshops rondom kerst. Alet Doornbos en Grytsje Feitsma hebben deze workshops georganiseerd. De organisatie van de bloemdecoraties in de stijlkamers van

het museum door de Dotters (de werkgroep bloemschikken van Groei en Bloei in Sneek) was in handen van Alet Doornbos.

Besluit

Het hiervoor al even gemeld: uit een landelijk onderzoek door de ANWB naar de toegankelijkheid van museum voor gehandicapten, bleek dat ons museum door de “mystery-guests” als beste uit de bus kwam. Niet alleen als het meest toegankelijke museum van Nederland, maar ook als het meest gastvrije. Een pluim op de hoed van iedereen die zich inzet voor het museum! Ook de prijs van het beste Educatieve Erfgoedproject van Fryslân beschouwen we als een compliment. De waardering van onze bezoekers blijkt ook uit de bezoekersenquête. Wederom een dikke 8 als rapportcijfer. Het gastenboek in het museum en de digitale reviews op internet (Google Review, Tripadvisor, Zoover) laten hetzelfde beeld zien. We zijn uiteraard heel blij met deze waardering. Het gaat per slot van rekening niet alleen om hogere bezoekcijfers, maar ook om de kwaliteit van het bezoek. Met een hoge waardering én met 18% meer bezoekers, kunnen we niet anders dan zeer tevreden terug kijken op het topjaar 2015.

Meindert Seffinga